

Komunikacja alternatywna

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Wydział Lekarsko- Stomatologiczny
Kierunek studiów	Fizjoterapia
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	Jednolite studia magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Grupa B - oferta własna
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka/jednostki prowadząca/e	Zakład Podstaw Fizjoterapii Wydziału Lekarsko- Stomatologicznego CSR ul. Księcia Trojdena 2C; 02-109 Warszawa tel.: (22) 57 20 920 www.csr.wum.edu.pl/pl/zaklad-rehabilitacji e-mail: zpf@wum.edu.pl

Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. n. med. Anna Hadamus
Koordinator przedmiotu (tytuł, imię, nazwisko, kontakt)	dr n. o zdr. Anna Obszyńska-Litwiniec aobszynska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus (imię, nazwisko oraz kontakt do osoby, której należy zgłaszać uwagi dotyczące sylabusu)	dr n. o zdr. Anna Obszyńska-Litwiniec aobszynska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr n. o zdr. Anna Obszyńska-Litwiniec aobszynska@wum.edu.pl

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	II rok; sem. I	Liczba punktów ECTS	1.5
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)		10	0.4
seminarium (S)		10	0.4
ćwiczenia (C)		10	0.4
e-learning (e-L)		-	
zajęcia praktyczne (ZP)		-	
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		8	0.3

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zapoznanie studentów z formami komunikacji alternatywnej i wspomagającej.
C2	Przygotowanie teoretyczne i praktyczne studentów do wspierania procesu rehabilitacji poprzez umiejętność aktywnego uczestniczenia w komunikacji alternatywnej lub wspomagającej.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
---	--

Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:

B.W2.	psychologiczne i społeczne aspekty postaw i działań pomocowych;
B.W3.	modele komunikowania się w opiece zdrowotnej, podstawowe umiejętności komunikowania się z pacjentem z trudnościami w komunikacji werbalnej;

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

B.U10.	przeprowadzić rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną pacjenta z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii, a także rozmawiać z pacjentem o jego sytuacji zdrowotnej w atmosferze zaufania podczas całego postępowania fizjoterapeutycznego;
B.U11.	udzielać pacjentowi informacji o celu, przebiegu i ewentualnym ryzyku proponowanych działań diagnostycznych lub fizjoterapeutycznych i uzyskiwać jego świadomą zgodę na te działania;
B.U12.	komunikować się ze współpracownikami w ramach zespołu, udzielając im informacji zwrotnej i wsparcia.

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ (nieobowiązkowe)

Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
-----------------------------	--

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W.O.1	problematykę z zakresu dyscypliny naukowej – nauki biologiczne w tym rozwój, budowę i funkcje organizmu człowieka w warunkach prawidłowych i patologicznych;
W.O.2	problematykę z zakresu dyscypliny naukowej – nauki medyczne w tym etiologię, patomechanizm, objawy i przebieg najczęstszych chorób;

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U.O.3	tworzyć, weryfikować i modyfikować programy fizjoterapii osób z różnymi dysfunkcjami, w tym osób starszych, stosownie do ich stanu klinicznego i funkcjonalnego, a także w ramach procesu kompleksowej rehabilitacji;
U.O.7	zastosować działania ukierunkowane na edukację zdrowotną, promocję zdrowia, profilaktykę niepełnosprawności, a także pierwotną i wtórną profilaktykę chorób;

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

KS.O.1	nawiązania i utrzymania pełnego szacunku kontaktu z pacjentem, a także okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych;
KS.O.2	wykonywania zawodu, będąc świadomym roli, jaką fizjoterapeuta pełni na rzecz społeczeństwa, w tym społeczności lokalnej;
KS.O.3	prezentowania postawy promującej zdrowy styl życia, propagowania i aktywnego kreowania zdrowego stylu życia i promocji zdrowia w trakcie działań związanych z wykonywaniem zawodu i określania poziomu sprawności niezbędnego do wykonywania zawodu fizjoterapeuty;
KS.O.5	dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń, dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych;
KS.O.6	korzystania z obiektywnych źródeł informacji;
KS.O.7	wdrażania zasad koleżeństwa zawodowego i współpracy w zespole specjalistów, w tym z przedstawicielami innych zawodów medycznych, także w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym;
KS.O.8	formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej;

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady	W. 1-5 Przedstawienie zasad dotyczących BHP na zajęciach komunikacji alternatywnej. Kryteria i formy zaliczenia praktycznego przedmiotu. Pytania i wolne wnioski. Rys historyczny komunikacji alternatywnej i wspomagającej. Termin AAC (komunikacja alternatywna i wspomagająca) Wykładowca: dr n. o zdr. Anna Obszyńska-Litwiniec	
	W. 6-10 Kto korzysta z AAC? Przegląd indywidualnych systemów komunikacji alternatywnej i wspomagającej. Symbole używane w systemach AAC Wykładowca: dr n. o zdr. Anna Obszyńska-Litwiniec	W.O.1 W.O.2 B.W2. B.W3.
Seminaria	S. 1-5 Metody tworzenia skutecznych oddziaływań z zakresu komunikacji alternatywnej i wspomagającej. Omówienie sytuacji rodzin osób ze złożonymi potrzebami komunikacyjnymi. Wykładowca: dr n. o zdr. Anna Obszyńska-Litwiniec	KS.O.1 KS.O.2 KS.O.3 KS.O.5 KS.O.6
	S. 6-10 Metody tworzenia skutecznych oddziaływań z zakresu AAC. Modele aktywne, kompetencje partnera komunikacyjnego, strategie komunikacyjne, intencja komunikacyjna.	KS.O.7 KS.O.8
Ćwiczenia	1-2 Indywidualny system komunikacyjny. Zachowania komunikacyjne. Obserwacja dominującego sposobu	U.O.3 U.O.7

	przekazywania informacji. Przekaz wspomagany. Organizacja przestrzeni i dobór pozycji. 3-5. Dobór słownictwa i organizacja systemu. Ocena efektywności porozumiewania się. Zintegrowane elementy indywidualnych systemów komunikacyjnych. 6-8. Praktyczne wykonywanie wybranego systemu komunikacyjnego. 9-10. Praktyczne zaliczenie przedmiotu. Prace indywidualne studentów. Wykładowca: dr n. o zdr. Anna Obszyńska-Litwiniec	B.U10. B.U11. B.U12. KS.O.1 KS.O.2 KS.O.3 KS.O.5 KS.O.6 KS.O.7 KS.O.8
--	---	---

7. LITERATURA

Obowiązkowa

Grycman M., Jerzyk M., Bucyk M. *Model aktywny. Komunikacja wspomagająca i alternatywna.*, Kwidzyn 2020.

Uzupełniająca

Drager, K., Light, J. i McNaughton, D. (2010). Wpływ interwencji AAC na komunikację i język dla małych dzieci o złożonych potrzebach komunikacyjnych. *Journal of Pediatric Rehabilitation Medicine*, 3, 303–310.

Millar, D., Light, J., & Schlosser, R. (2006). Wpływ augmentatywnej i alternatywnej interwencji komunikacyjnej na produkcję mowy osób z niepełnosprawnością rozwojową: przegląd badań. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, 49, 248-264.

Romski, MA., & Sevcik, RA, (2005). Komunikacja wspomagająca i wczesna interwencja: mity i realia. *Niemowlęta i małe dzieci*, 18, 174-185.

Schlosser, R., & Wendt, O., (2008). Wpływ augmentatywnej i alternatywnej interwencji komunikacyjnej na produkcję mowy u dzieci z autyzmem: przegląd systematyczny. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 17, 212-230.

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
B.W2. B.W3. B.U10. B.U11. B.U12. K1 K2 K3 K5 K6 K7 K8 K9	Praca użytkowa Ocenianie poziomu opanowania treści i umiejętności programowych Obszary podlegające ocenie - przygotowanie do zajęć - postawa na zajęciach - realizacja prac użytkowych - aktywność na zajęciach - wiedza z zakresu treści przedmiotowych dotyczących komunikacji alternatywnej i wspomagającej.	Ocena niedostateczna (2,0) - U Studenta/-ki jest brak przygotowania do zajęć - U Studenta/-ki jest brak zaangażowania podczas realizacji pracy użytkowej - U Studenta/-ki jest brak realizacji pracy użytkowej - U Studenta/-ki brak aktywności podczas zajęć - U Studenta/-ki brak podstawowej wiedzy z zakresu komunikacji alternatywnej Ocena dostateczna (3,0) - Student/-ka do zajęć przeważnie nie jest nieprzygotowany/-a - Student/-ka częściowo zaangażowany podczas zajęć - Student/-ka częściowo wykonuje prace użytkowe

		lub niechętnie nad nimi pracuje - Student/-ka jedynie częściowo wykazuje aktywność podczas zajęć - Student/-ka wykazuje wiedzę: chaotycznie i z licznymi błędami, ale częściowo jest ona zrozumiała Ocena dość dobra (3,5) - Student/-ka częściowo przygotowany/-a do zajęć - Student/-ka dość często angażuje się w realizację pracy użytkowej zgodnie z tematem - Student/-ka w częściowo i dość chętnie realizuje pracę użytkową (praca niezbyt staranna) - Student/-ka dość często wykazuje aktywność podczas zajęć - Student/ka wykazuje wiedzę zadowalającą w zakresie podstawowej wiedzy z zakresu komunikacji alternatywnej Ocena dobra (4,0) - Student/-ka w większości przygotowany/-a do zajęć - Student/-ka często angażuje się w realizację pracy użytkowej zgodnie z tematem - Student/-ka chętnie wykonuje prace użytkowe(praca dość staranna) - Student/-ka prezentuje dość dużą aktywność podczas zajęć - Student/ka wykazuje zalecaną wiedzę z zakresu komunikacji alternatywnej. Ocena ponad dobra (4,5) - Student świadomie organizuje płaszczyznę swoich prac korzystając z posiadanej wiedzy na temat komunikacji alternatywnej - Student/-ka zaangażowany/-a w realizację pracy użytkowej zgodnie z tematem - Student/-ka chętnie wykonuje prace użytkowe(praca staranna) - Student/-ka prezentuje dużą aktywność podczas
--	--	---

		zajęć. - Student/ka posiada i prezentuje wiedzę zakresu komunikacji alternatywnej. Ocena bardzo dobra (5,0) - Student świadomie organizuje płaszczyznę swoich prac korzystając z posiadanej wiedzy z zakresu komunikacji alternatywnej. - Student/-ka bardzo zaangażowany/-a w realizację pracy użytkowej zgodnie z tematem - Student/-ka bardzo chętnie wykonuje prace użytkowe (praca bardzo staranna) - Student/-ka prezentuje bardzo dużą aktywność poszukującą podczas zajęć. - Student/ka posiada i prezentuje szczegółową wiedzę z zakresu komunikacji alternatywnej i wspomagającej wraz z korzystaniem z różnych źródeł informacji

9. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusu, w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

Obecność studentów na zajęciach jest obowiązkowa.

Regulamin zajęć

Podczas pierwszych zajęć w roku akademickim każdy Student/-ka ma obowiązek:

- zapoznania się z regulaminem odbywania zajęć z przedmiotu,
- zapoznania się z sylabusem z przedmiotu,
- zapoznać się z literaturą obowiązkową i uzupełniającą,
- zapoznać się z przepisami BHP,
- podporządkować się poleceniom prowadzącego i przestrzegać wspólnie podjętych ustaleń,
- zwracać się do niego w sytuacji wystąpienia podczas toku zajęć trudności i wszelkich wątpliwości.

Studenci zobowiązani są w czasie roku akademickiego do:

- bezwzględnego stosowania się do przepisów zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych WUM,
- punktualnego zgłaszania się na zajęcia do sali wykładowej oraz do sali seminaryjnej/ ćwiczeniowej,
- posiadania identyfikatora,
- posiadania ustalonych pomocy dydaktycznych zalecanych na pierwszych zajęciach seminaryjnych/ ćwiczeniach lub/i wskazanych na kolejnych zajęciach,
- poszanowania sprzętu w sali wykładowej i sali seminaryjnej (o ewentualnym uszkodzeniu lub zniszczeniu sprzętu należy poinformować osobę prowadzącą zajęcia),
- uczestniczenia we wszystkich wykładach i seminariach oraz przygotowywania się do zajęć wg zaleceń wykładowcy

Student/-ka ma prawo do:

- nieobecności na zajęciach podczas choroby i za okazaniem zwolnienia lekarskiego (każda nieobecność będzie rozpatrywana indywidualnie) i może wymagać wg ustaleń z osobą prowadzącą formy odpracowania w postaci dodatkowej prezentacji z zagadnień objętych tematyką przedmiotu.

Wykładowca ma obowiązek:

- egzekwowania od studentów posiadanej wiedzy, umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych wymaganych na danych zajęciach z przedmiotu,

- niedopuszczenia Studenta/-ki, łamiących Regulamin, do odbywania zajęć w sali dydaktycznej,
- przekazania wiedzy z obowiązującego zakresu umieszczonego w sylabusie przedmiotowym,
- wykorzystywania pomocy dydaktycznych podczas zajęć dydaktycznych,
- respektowania procedur dydaktycznych zawartych w sylabusie przedmiotowym.

Wykładowca ma prawo do:

- niedopuszczenia Studenta/-ki nieposiadającego wymaganej wiedzy, do odbywania zajęć.

Kryteria zaliczenia przedmiotu

Pełne wypełnienie kryteriów zaliczeniowych tj:

- praca własna/samodzielna Studenta/-ki weryfikowana podczas interaktywnych ćwiczeń,
- 100% obecność na zajęciach (ćwiczenia - 100% obecność na zajęciach (w tym nieobecności odrobione wg zaleceń prowadzącego).

Dyżury/konsultacje realizowane są w trybie zdalnym lub tradycyjnie według grafiku umieszczonego w Zakładzie Podstaw Fizjoterapii Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusa przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusa w innych celach wymaga zgody WUM.